

BUĞDAY RAPORU- 2018

“Türkiye`de 2000 yılında 92 milyon dekar alanda buğday ekimi yapılırken, 2017 yılında 77 milyon dekar alanda buğday ekimi yapılmıştır. Aynı dönemde 49 milyon ton buğday ithal edilmiş, karşılığında 13 milyar dolar ödemiştir. Bu yılın ilk yarısında 3 milyon ton buğday ithal edilerek 634 milyon dolar ödemiştir.”

Buğday dünyada pek çok insanın gıda ihtiyacının karşılanması açısından büyük bir öneme sahiptir. Türkiye`de buğday ve buğdaydan elde edilen gıda maddelerinin tüketimi birinci sırada yer almaktadır.

Buğday tanesinin bileşimi ortalama olarak %12 su, %70 karbonhidrat, %12 protein, %2 yağ, %2,2 selüloz ve %1,8 kül içermektedir.

Karbonhidrat kaynağı olan buğday, un haline getirilerek ekme ve diğer unlu gıdaların imalatında kullanıldığı gibi bulgur, makarna, irmik, bisküvi gibi çok değişik ürünler şeklinde günlük beslenmemizde yer almaktadır. Öğütme teknolojisi sonucunda ortaya çıkan kepek ve diğer yan ürünler ile düşük kaliteli buğdaylar ise hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Türkiye`de Buğday Üretimi

Türkiye`nin buğday verimi yıllar itibariyle yükselme kaydetmesine rağmen ortalaması dünya veriminin altındadır. Yüksek kaliteli tohum kullanımı buğdayda verimliliği etkileyen en önemli faktördür. Türkiye`nin buğday üretimi 2016 yılında 20.600.000 ton iken 2017 yılında %4,4 artışla 21.500.000 ton olmuştur. Uygulanan politikalar, çiftçiyi buğday ekmekten vazgeçirmektedir. Türkiye`de 2000 yılında 92 milyon dekar alanda buğday ekimi yapılırken, 2017 yılında 77 milyon dekar alanda buğday ekilmiştir.

Buğday üretimi bakımından kendine yeterli düzeyde olan Türkiye`de, bazı yıllar olumsuz iklim koşullarına bağlı olarak üretimde ve kalitede yaşanan sorunlardan dolayı talep karşılanamamakta ve ithalat yapılmaktadır.

2018 yılında ekim alanların daralması, girdi maliyetleri, verilen teşvikler, doğal afetler, buğday hastalıkları nedeniyle verim ve kalite düşüklüğü beklenmektedir. ZMO olarak 2018 yılında buğday üretimimizin 19,5 milyon ton civarlarında olacağını tahmin etmekteyiz.

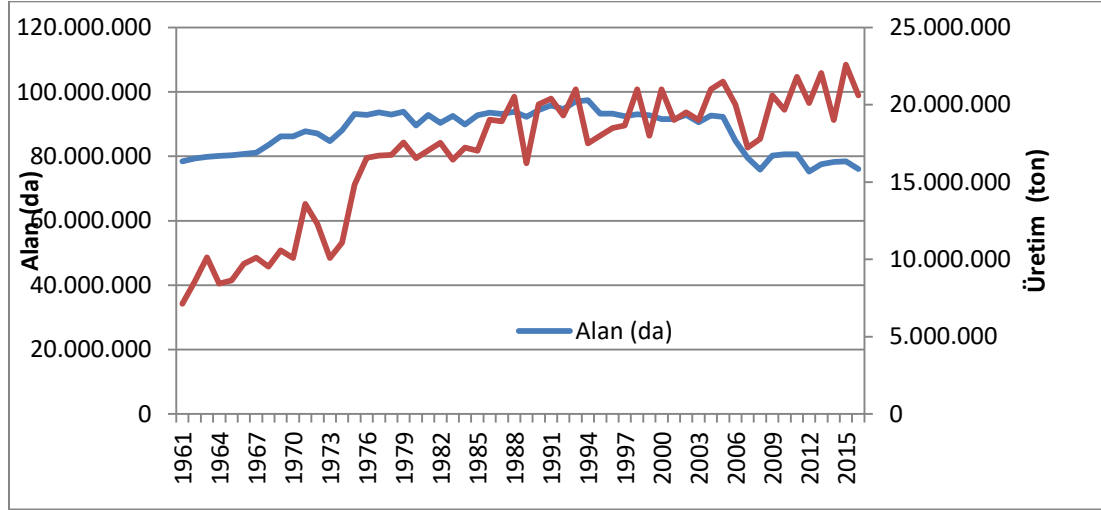
Türkiye`de ortalama buğday verimi (Kuru+Sulu) 276 kg/dekardır.

Çizelge-1. Türkiye`de Buğday Ekim Alanı, Üretim ve Verim

YIL	Ekilen alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Verim (Kg / Da)	YIL	Ekilen alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Verim (Kg / Da)
1961	78.465.000	7.135.000	91	2009	80.258.980	20.600.000	254
1970	86.155.000	10.081.000	117	2010	80.630.700	19.674.000	243
1980	89.560.000	16.554.000	185	2011	80.628.500	21.800.000	269
1990	94.323.090	20.022.000	212	2012	75.216.900	20.100.000	267
2000	91.590.360	21.000.000	229	2013	77.502.720	22.050.000	284

2005	92.238.800	21.500.000	232	2014	78.207.500	19.000.000	240
2006	84.807.300	20.010.000	236	2015	78.464.810	22.600.000	287
2007	79.512.370	17.234.000	213	2016	76.009.680	20.600.000	269
2008	75.825.310	17.782.000	220	2017*	76.688.785	21.500.000	280
				2018**	76.000.000	19.500.000	257

Kaynak: FAOstat, *TUİK, **ZMO Tahmini

Grafik-1 Buğday Üretimi ve Üretim Yapılan Alanlar

Türkiye dünya buğday üretiminde %3 civarında bir paya sahiptir.

Çizelge-2. Türkiye ve Dünya Buğday Üretimi (ton)

Yıl	Türkiye	Dünya	%	Yıl	Türkiye	Dünya	%	Yıl	Türkiye	Dünya	%
1961	7.135.000	222.357.231	3,2	1980	16.554.000	440.187.901	3,8	1999	18.000.000	584.763.307	3,1
1962	8.580.000	250.319.146	3,4	1981	17.050.000	449.633.986	3,8	2000	21.000.000	584.999.207	3,6
1963	10.137.000	233.339.473	4,3	1982	17.542.000	476.768.609	3,7	2001	19.000.000	588.243.714	3,3
1964	8.440.000	268.791.657	3,1	1983	16.437.000	489.555.281	3,4	2002	19.500.000	591.981.120	3,3
1965	8.630.000	263.645.963	3,3	1984	17.235.008	512.330.225	3,4	2003	19.000.000	550.053.296	3,4
1966	9.715.000	303.785.460	3,2	1985	17.032.000	499.527.392	3,4	2004	21.000.000	634.873.110	3,3
1967	10.110.000	294.295.876	3,4	1986	19.032.000	528.685.222	3,6	2005	21.500.000	626.943.103	3,4
1968	9.603.000	326.843.941	2,9	1987	18.932.000	505.075.847	3,7	2006	20.010.000	614.538.247	3,3
1969	10.593.000	308.640.283	3,4	1988	20.523.008	500.656.538	4,1	2007	17.234.000	606.681.080	2,8
1970	10.081.000	310.740.954	3,2	1989	16.221.000	538.206.114	3,0	2008	17.782.000	681.015.069	2,6
1971	13.594.000	347.525.581	3,9	1990	20.022.000	591.330.111	3,4	2009	20.600.000	684.192.213	3,0
1972	12.275.000	343.001.429	3,5	1991	20.400.000	547.820.746	3,7	2010	19.674.000	640.327.135	3,1
1973	10.080.000	369.334.126	2,7	1992	19.300.000	565.111.965	3,4	2011	21.800.000	697.697.675	3,1
1974	11.080.000	358.825.442	3,1	1993	21.000.000	564.739.850	3,7	2012	20.100.000	672.724.051	3,0
1975	14.830.000	355.806.146	4,2	1994	17.500.000	525.435.518	3,3	2013	22.050.000	710.956.882	3,1
1976	16.577.500	419.868.031	3,9	1995	18.000.000	544.357.722	3,3	2014	19.000.000	733.534.429	2,6
1977	16.720.000	382.276.677	4,4	1996	18.500.000	578.616.482	3,2	2015	22.600.000	736.984.917	3,1
1978	16.764.000	443.844.880	3,8	1997	18.650.000	614.651.068	3,0	2016	20.600.000	749.460.077	2,7

1979	17.569.008	422.999.301	4,2	1998	21.000.000	596.175.828	3,5			
------	------------	-------------	-----	------	------------	-------------	-----	--	--	--

Kaynak: FAOstat

Buğdayın kendi kendine döllen bir bitki olması ve ekilen tohumlukların 3 yılda bir sertifikalı tohumluklarla yenilenmesi nedeni ile ülkemizde her yıl yaklaşık 540 bin ton buğday tohumluğu kullanılması gerekmektedir. Ülkemizde üretilen sertifikalı tohumluk miktarı 2007 yılında 210 bin ton iken 2014 yılında 403 bin ton, 2015 yılında 484 bin ton ve 2017 yılında 508 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge -3. Buğday Tohumluğu Üretim Miktarı (Ton)

Yıllar	Tohumluk Üretimi					Dış Ticaret	
	Toplam	Kamu	%	Özel	%	İthalat	İhracat
2002	80.107	72.192	90,12	7.915	9,88	129	20
2003	100.101	94.588	94,49	5.513	5,51	1.453	300
2004	223.094	212.116	95,08	10.978	4,92	802	0
2005	176.169	156.395	88,78	19.774	11,22	563	0
2006	210.788	169.116	80,23	41.672	19,77	638	5.070
2007	210.044	141.856	67,54	68.188	32,46	1.146	3.305
2008	158.452	69.886	44,11	88.566	55,89	789	5.333
2009	227.852	125.275	54,98	102.577	45,02	719	1.567
2010	315.676	163.109	51,67	152.567	48,33	3.434	4.825
2011	410.766	185.974	45,27	224.792	54,73	1.269	3.444
2012	327.924	137.728	42,00	190.196	58,00	612	9.768
2013	421.588	175.360	41,60	246.228	58,40	892	3.049
2014	403.248	145.439	36,07	257.809	63,93	408	1.354
2015	484.204	176.588	36,47	307.616	63,53	756	964
2016	485.225	151.436	31,21	333.789	68,79	1.193	19.800
2017	508.191	155.283	30,56	352.908	69,44	589	4.513

Kaynak: Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü

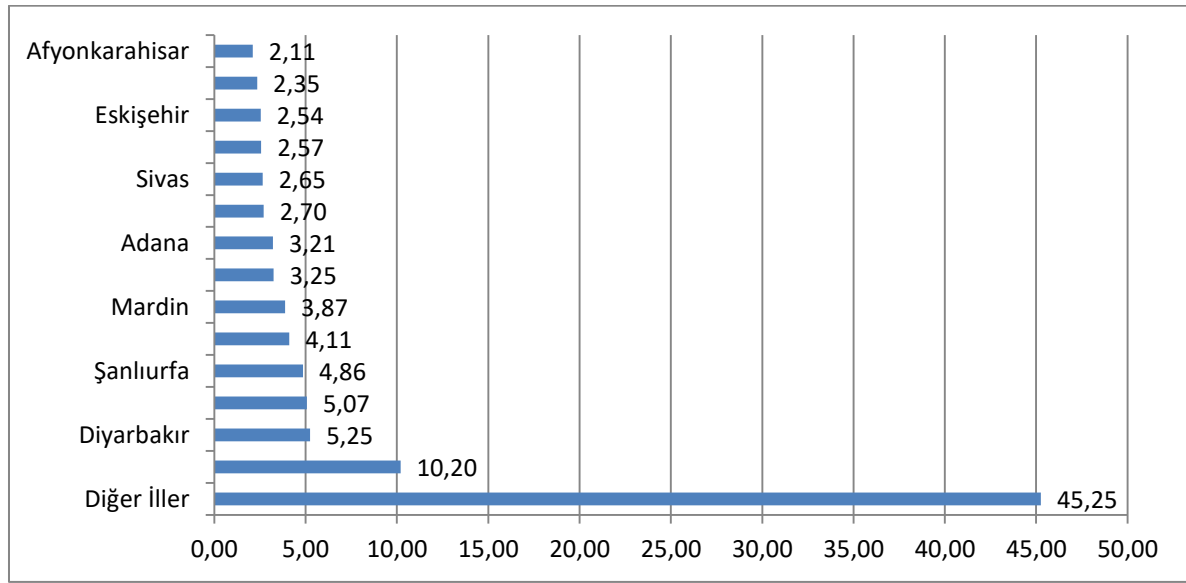
Ülkemizde her bölgede yetiştirilebilen buğday yaygın olarak İç Anadolu Bölgesi'nde üretilmektedir. 2017 yılı ekmeclik buğday üretiminde İç Anadolu Bölgesi %32'lik pay ile ilk sırada yer almaktadır. Bunu %18 ile Marmara Bölgesi ve %15 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi izlemektedir. Üretimde en az olduğu bölgeler Doğu Anadolu ve Ege Bölgeleridir. Makarnalık buğday üretiminde ise; ilk sırada %38'lik üretim ile İç Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi yer almaktadır. Ege Bölgesi ise üretimde %13'lük pay ile üçüncü sıradadır.

Çizelge-4. İllere Göre Buğday Üretimi (ton)

İLLER	2013		2014		2015		2016		2017	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Konya	2.291.930	10,39	1.905.300	10,03	2.554.256	11,30	2.045.298	9,93	2.192.410	10,20
Diyarbakır	1.248.686	5,66	1.076.609	5,67	1.192.796	5,28	1.151.524	5,59	1.129.383	5,25
Ankara	1.153.980	5,23	817.110	4,30	1.150.555	5,09	1.205.676	5,85	1.090.500	5,07
Şanlıurfa	1.215.004	5,51	867.558	4,57	1.087.746	4,81	917.545	4,45	1.044.645	4,86
Tekirdağ	631.164	2,86	737.284	3,88	744.257	3,29	825.714	4,01	882.674	4,11

Mardin	748.813	3,40	727.995	3,83	795.245	3,52	702.032	3,41	833.009	3,87
Yozgat	776.657	3,52	644.926	3,39	830.939	3,68	734.593	3,57	699.052	3,25
Adana	704.481	3,19	583.417	3,07	730.873	3,23	621.872	3,02	690.411	3,21
Çorum	487.172	2,21	432.630	2,28	622.946	2,76	607.956	2,95	581.078	2,70
Sivas	671.159	3,04	497.328	2,62	751.925	3,33	578.709	2,81	569.158	2,65
Kırklareli	439.110	1,99	521.985	2,75	412.341	1,82	475.796	2,31	552.431	2,57
Eskişehir	548.828	2,49	368.394	1,94	498.223	2,20	580.788	2,82	546.296	2,54
Edirne	508.624	2,31	618.207	3,25	488.125	2,16	522.970	2,54	505.460	2,35
Afyon	432.353	1,96	357.748	1,88	484.527	2,14	397.191	1,93	454.010	2,11
Diğer İller	10.192.039	46,22	8.843.509	46,54	10.255.246	45,38	9.232.336	44,82	9.729.483	45,25
Toplam	22.050.000	100,0	19.000.000	100,0	22.600.000	100,0	20.600.000	100,0	21.500.000	100,0

Kaynak: TÜİK

Grafik-2. 2017 Yılında İllerin Buğday Üretimi İçindeki Payı (%)

Türkiye’de buğdayın yurt içi kullanımı 2016/17 döneminde 18.756 bin ton, gıda olarak tüketimi 14.490 bin ton, tohumluk olarak kullanımı 1.381 bin ton, yemlik olarak kullanımı 2.305 bin ton, kayıp 581 bin ton, kişi başına tüketim 182 kg’dır.

Çizelge- 5. Türkiye Buğday Tüketimi, Stok Değişimi ve Yeterlilik Derecesi (1000 Ton)

Piyasa Yılı	Yurt İçi Kullanım	Gıda Olarak Tüketim	Tohumluk Olarak Kullanım	Yemlik Olarak Kullanım	Kayıplar	Kişi Başına Tüketim (Kg)	Yeterlilik Derecesi
2000/01	19.362	15.078	1.683	2.020	581	225,4	106,5
2001/02	19.780	15.629	1.674	1.884	593	230,2	94,3
2002/03	19.857	15.645	1.638	1.979	596	227,3	96,4
2003/04	18.957	14.782	1.674	1.932	569	211,9	98,4
2004/05	19.402	15.133	1.665	2.023	582	214,1	106,3
2005/06	16.846	14.283	1.528	425	610	...	120,6
2006/07	18.943	16.491	1.458	427	567	...	99,8
2007/08	16.882	14.584	1.458	351	489	206,6	96,6

2008/09	17.781	15.458	1.456	362	504	216	94,5
2009/10	16.961	14.495	1.458	425	584	200	114,8
2010/11	18.187	15.766	1.459	404	558	214	102,2
2011/12	19.610	17.090	1.457	448	614	229	105,1
2012/13	19.375	17.042	1.355	411	567	225	98,0
2013/14	20.462	16.330	1.399	2.112	621	213	102,0
2014/15	20.122	15.604	1.425	2.556	536	201	89,2
2015/16	18.795	14.399	1.416	2.343	637	183	113,6
2016/17	18.756	14.490	1.381	2.305	581	182	103,8

Kaynak: TMO

Dünyada buğday üretim miktarları incelendiği zaman Çin, Hindistan, Rusya ve Ukrayna'da üretim artarken Avustralya, Kanada'da üretim düşüş göstermiştir.

Çizelge-6. Dünya Buğday Üretimi (Ton)

Ülkeler	1961	1970	1980	1990	2000	2015	2016	2016%
Çin	14.294.248	29.188.672	55.212.839	98.231.940	99.636.127	130.192.335	131.696.392	17,57
Hindistan	10.997.000	20.093.296	31.830.000	49.849.504	76.368.896	86.530.000	93.500.000	12,48
Rusya	-	-	-	-	34.460.052	61.785.799	73.294.568	9,78
ABD	33.539.008	36.784.000	64.799.504	74.294.000	60.639.376	55.839.540	62.859.050	8,39
Kanada	7.713.000	9.024.254	19.292.000	32.098.000	26.535.500	27.594.100	30.486.700	4,07
Fransa	9.573.520	12.649.000	23.781.008	33.345.808	37.355.957	42.750.027	29.504.454	3,94
Ukrayna	-	-	-	-	10.197.000	26.532.100	26.098.830	3,48
Pakistan	3.814.000	7.294.000	10.856.500	14.315.500	21.078.600	25.086.174	26.005.213	3,47
Almanya	5.076.707	7.794.037	11.253.864	15.241.870	21.621.548	26.549.500	24.463.800	3,26
Avustralya	6.727.192	7.889.918	10.856.000	15.066.100	22.108.000	23.742.560	22.274.514	2,97
Türkiye	7.135.000	10.081.000	16.554.000	20.022.000	21.000.000	22.600.000	20.600.000	2,75
Arjantin	5.725.000	4.920.000	7.974.700	10.055.700	15.478.660	11.571.228	18.557.532	2,48
Kazakistan	-	-	-	-	9.073.460	13.747.587	14.985.379	2,00
Diğer Ülkeler	117.762.556	165.022.777	187.777.486	228.809.689	129.446.032	182.463.967	175.133.646	23,37
Toplam	222.357.231	310.740.954	440.187.901	591.330.111	584.999.208	736.984.917	749.460.078	100,00

Kaynak: FAOstat

Türkiye'nin ithalat ve ihracat değerlerine baktığımız zaman, her yıl ithalat rakamları artarken ihracat rakamları düşmektedir.

Çizelge-7. Türkiye'nin Buğday Dış Ticareti

Yıl	İthalat		İhracat		Yıl	İthalat		İhracat	
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)		Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)
1961	856.100	62.190	1.300	90	2008	3.708.003	1.483.190	8.005	5.569
1970	1.126.967	70.786	20	6	2009	3.392.072	901.707	301.505	60.658

1980	0	0	338.049	52.038	2010	2.554.189	655.044	1.174.014	201.392
1990	2.180.731	386.900	24.975	4.383	2011	4.754.682	1.623.089	5.233	2.580
2000	963.668	126.143	1.782.048	196.308	2012	3.719.154	1.125.977	116.079	34.248
2001	346.827	49.621	1.117.969	136.225	2013	4.053.001	1.289.235	275.132	79.317
2002	1.097.766	148.010	38.680	6.549	2014	5.285.243	1.545.853	68.572	35.356
2003	1.838.739	276.233	938	401	2015	4.349.820	1.103.420	68.798	32.394
2004	1.065.389	221.868	864	359	2016	4.225.784	892.409	26.503	11.439
2005	135.596	25.031	327.931	52.155	2017*	4.990.864	1.043.330	42.581	15.030
2006	239.874	52.624	685.673	80.787	2018*	2.933.438	633.571	14.112	5.086
2007	2.147.107	570.391	18.281	6.510	(2018 Ocak-Haziran)				

Kaynak: FAOstat, *TUİK

Ülkemizin buğday ticareti ile ilgili ilginç durum, buğday ithal edilmesine karşın, önemli miktarda un ihracatı gerçekleşmesidir. 2017 yılında 3.5 milyon tona yakın un ihraç edilmiştir. Bu miktar da ithal edilen buğdaydan un yapıldığında elde edilecek bir miktardır.

Çizelge-8. Un İhracatı (Kg)

Ülkeler	2014		2015		2016		2017		2018*	
	Miktar (kg)	%	Miktar (kg)	%	Miktar (kg)	%	Miktar (kg)	%	Miktar (kg)	%
Irak	1.044.225.278	47,31	1.143.222.743	40,88	1.429.945.929	40,48	1.788.027.570	51,24	791.375.872	49,55
Suriye	264.927.432	12,00	243.628.692	8,71	384.839.711	10,89	281.125.007	8,06	162.181.583	10,15
Sudan	72.026.958	3,26	447.488.785	16,00	548.070.807	15,51	215.028.615	6,16	1.782.570	0,11
Angola	122.629.050	5,56	156.603.285	5,60	139.921.059	3,96	147.402.365	4,22	83.886.800	5,25
Somali	5.443.034	0,25	5.029.000	0,18	58.309.700	1,65	106.211.204	3,04	46.593.125	2,92
Madagaskar	29.871.700	1,35	60.517.800	2,16	106.526.950	3,02	88.357.100	2,53	40.825.975	2,56
Benin	42.997.050	1,95	53.983.280	1,93	78.527.750	2,22	83.680.800	2,40	53.349.310	3,34
Filipinler	139.034.915	6,30	122.291.025	4,37	109.867.600	3,11	68.382.500	1,96	24.733.500	1,55
Diğer Ülkeler	486.062.609	22,02	563.752.358	20,16	676.680.515	19,15	711.409.212	20,39	392.545.192	24,58
Genel Toplam	2.207.218.026	100,00	2.796.516.968	100,00	3.532.690.021	100,00	3.489.624.373	100,00	1.597.273.927	100,00

* Ocak-Haziran

Kaynak: TUİK

Un ihracatı yaptığımız ülkeler arasında en önemli pay Irak'a aittir. Un ihracının yarısı bu ülkeye yapılmaktadır. 2017 yılında ihraç edilen unun %51,2'si, bu yılın ilk yarısında ise %49,55'i Irak'a gönderilmiştir.

Türkiye dışarıdan önemli miktarda buğday ithal etmesine karşın, az miktarda da olsa buğday ihracatı yapmaktadır. 2017 yılında 42 bin ton buğday ihraç edilmiştir.

Çizelge-9. Buğday İhraç Ettiğimiz Ülkeler (Kg)

Ülkeler	2015		2016		2017		2018	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Irak	16.178.060	23,52	20.746.900	78,28	13.614.109	32,40	200.000	1,42

Hollanda	0	0,00	0	0,00	13.500.000	32,13	7.183.746	50,90
İtalya	42.148.570	61,26	0	0,00	6.023.000	14,34	5.000.000	35,43
Belçika	2.010.000	2,92	0	0,00	4.012.480	9,55	0	0,00
Güney Kore	3.274.020	4,76	2.497.900	9,43	2.700.000	6,43	1.600.000	11,34
İsviçre	2.315.740	3,37	0	0,00	652.800	1,55	0	0,00
KKTC	149.000	0,22	2.161.350	8,16	535.000	1,27	0	0,00
Sudan	0	0,00	0	0,00	500.000	1,19	0	0,00
Diğer Ülkeler	2.722.558	3,96	1.096.763	4,14	476.269	1,13	128.329	0,91
Genel Toplam	68.797.948	100,00	26.502.913	100,00	42.013.658	100,00	14.112.075	100,00

Kaynak: TÜİK

Türkiye üretiminin %20-25'i kadar buğday ithalatı gerçekleştirmektedir.

Çizelge-10. Buğday İthal Ettiğimiz Ülkeler (Kg)

Ülkeler	2015		2016		2017		2018	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Rusya	2.970.525.123	68,29	2.521.137.253	59,66	2.930.142.921	58,71	2.275.913.264	77,59
Litvanya	229.312.248	5,27	410.808.460	9,72	571.327.563	11,45	243.144.120	8,29
Ukrayna	248.336.617	5,71	28.656.270	0,68	442.452.690	8,87	93.904.060	3,20
Letonya	25.000.000	0,57	89.076.947	2,11	160.575.153	3,22	45.022.532	1,53
Kanada	161.210.766	3,71	196.538.427	4,65	145.437.883	2,91	0	0,00
Macaristan	17.752.157	0,41	8.045.687	0,19	143.046.921	2,87	0	0,00
Kazakistan	30.811.822	0,71	79.631.445	1,88	132.540.874	2,66	230.780.065	7,87
Romanya	86.594.258	1,99	30.407.770	0,72	102.577.127	2,06	0	0,00
Meksika	133.947.085	3,08	368.271.297	8,71	70.434.520	1,41	0	0,00
Almanya	912	0,00	314.054.867	7,43	70.172.007	1,41	0	0,00
Çekya	10.040	0,00	24.000	0,00	63.191.404	1,27	0	0,00
Diğer Ülkeler	446.318.942	10,26	179.131.918	4,24	158.964.660	3,19	44.674.310	1,52
Toplam	4.349.819.970	100,00	4.225.784.341	100,00	4.990.863.723	100,00	2.933.438.351	100,00

Kaynak: TÜİK

Buğday ithal ettiğimiz ülkeler arasında Rusya 2017 yılında %59'luk, 2018 yılının ilk yarısında ise %78'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Rusya dünyada en fazla buğday ihracatı yapan ülkedir.

Çizelge-11. Dünya Buğday İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler (Milyon Ton)

Ülkeler	2012		2013		2014		2015		2016	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Rusya	16.088.832	9,77	13.796.347	8,47	22.139.263	12,73	21.234.225	12,45	25.326.784	13,79
ABD	25.769.493	15,65	33.198.288	20,39	25.645.749	14,75	21.268.696	12,47	24.041.586	13,09
Kanada	17.866.820	10,85	19.808.018	12,17	24.189.370	13,91	23.610.800	13,84	19.702.348	10,73
Fransa	16.469.022	10,00	19.638.502	12,06	20.398.724	11,73	19.815.289	11,62	18.343.653	9,99
Avustralya	23.535.862	14,30	18.001.619	11,06	18.282.773	10,52	17.053.209	10,00	16.148.016	8,79
Ukrayna	8.679.388	5,27	7.762.279	4,77	10.543.788	6,06	13.451.830	7,89	11.697.298	6,37

Arjantin	11.461.359	6,96	2.388.934	1,47	1.852.411	1,07	4.311.207	2,53	10.266.234	5,59
Almanya	6.993.096	4,25	8.223.838	5,05	10.959.156	6,30	10.815.210	6,34	10.170.166	5,54
Romanya	2.314.889	1,41	4.773.295	2,93	4.965.443	2,86	3.555.281	2,08	6.993.999	3,81
Kazakistan	7.458.956	4,53	5.022.963	3,09	4.208.210	2,42	3.635.883	2,13	4.448.039	2,42
Bulgaristan	2.452.535	1,49	3.660.608	2,25	2.839.896	1,63	3.243.381	1,90	4.414.160	2,40
Polonya	1.060.554	0,64	1.641.747	1,01	3.199.796	1,84	3.954.626	2,32	4.401.721	2,40
Diğer Ülkeler	24.469.816	14,86	24.881.458	15,28	24.627.047	14,17	24.612.825	14,43	27.694.366	15,08
Genel Toplam	164.620.622	100,0	162.797.896	100,0	173.851.626	100,0	170.562.462	100,0	183.648.37	100,0

Kaynak: FAOstat

Dünya buğday ticaretinde önemli bir paya sahip ülkeler, üretimlerinin büyük bölümünü ihraç etmektedirler. En fazla buğday ithalatı yapan ülkeler Mısır ve Endonezya'dır.

Çizelge-12. Dünyada Buğday İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler (Ton)

Ülkeler	2012		2013		2014		2015		2016	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Endonezya	6.250.490	4,20	6.737.512	4,62	7.432.598	4,77	7.412.019	5,02	10.534.672	6,39
Mısır	11.428.301	7,68	10.288.434	7,06	11.158.940	7,17	10.636.422	7,20	8.731.431	5,29
İtalya	6.108.562	4,11	5.792.798	3,97	7.525.998	4,83	7.148.351	4,84	7.652.728	4,64
İspanya	5.467.687	3,67	3.401.941	2,33	4.847.504	3,11	5.313.218	3,60	7.031.736	4,26
Brezilya	6.580.434	4,42	7.273.279	4,99	5.783.030	3,71	5.170.439	3,50	6.866.327	4,16
Fas	4.093.618	2,75	2.728.484	1,87	5.160.782	3,32	3.214.529	2,18	6.288.066	3,81
Japonya	5.970.234	4,01	6.199.479	4,25	5.759.450	3,70	5.530.691	3,74	5.446.642	3,30
Hollanda	3.689.624	2,48	3.576.135	2,45	4.185.613	2,69	5.681.697	3,84	4.799.279	2,91
Almanya	3.534.904	2,38	3.836.075	2,63	4.296.765	2,76	4.542.135	3,07	4.781.619	2,90
Vietnam	2.423.616	1,63	1.915.393	1,31	2.016.732	1,30	2.514.224	1,70	4.743.795	2,88
Çin	5.057.542	3,40	6.830.683	4,69	4.265.561	2,74	4.310.214	2,92	4.724.967	2,86
Meksika	4.641.718	3,12	4.166.753	2,86	4.503.452	2,89	4.182.850	2,83	4.683.803	2,84
Filipinler	2.996.034	2,01	2.472.612	1,70	2.869.433	1,84	3.384.635	2,29	4.626.204	2,80
Tayland	2.581.987	1,74	1.758.920	1,21	1.557.519	1,00	4.556.089	3,08	4.576.536	2,77
Kore Cumhuriyeti	5.655.155	3,80	4.680.843	3,21	3.751.221	2,41	4.021.838	2,72	4.435.406	2,69
Türkiye	3.719.154	2,50	4.053.001	2,78	5.285.243	3,40	4.349.820	2,94	4.225.784	2,56
Nijerya	4.067.155	2,73	4.358.863	2,99	4.603.256	2,96	4.391.665	2,97	4.147.954	2,51
Suudi Arabistan	2.246.047	1,51	2.119.496	1,45	3.237.284	2,08	1.404.023	0,95	3.576.571	2,17
Diğer Ülkeler	62.275.825	41,86	63.564.474	43,61	67.431.504	43,32	60.024.055	40,61	63.080.941	38,24
Genel Toplam	148.788.087	100,00	145.755.175	100,00	155.671.885	100,00	147.788.914	100,00	164.954.461	100,00

Kaynak: FAOstat

SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Buğday Ekim Alanları Azalması

2005 Yılında 9 milyon hektar olan buğday ekim alanları giderek azaldı, 2009 yılında 8 milyon hektar, 2012 yılında 7,5 milyon hektar, 2018 yılında ise 7,6 milyon hektar oldu.

Verim değerleri ise yeni çeşitlerin ıslah edilmesi, yetiştirme tekniklerindeki gelişmeler, ekim nöbeti ilkelerinin uygulanması sonucunda artış gösterse de, 2016 yılında 79 milyon kişi olan ülke nüfusu, 2017 yılında 80 milyon kişiye ulaştı, 2023 yılında ise 86 milyon kişiye ulaşması bekleniyor. Dolayısıyla artan nüfusun beslenmesi için buğday ekim alanlarının acilen artırılması gerekmektedir.

2. Tarımsal Üretimde Girdi Maliyetlerinin Yükselmesi

Buğday alım fiyatları belirlenirken maliyetler göz önünde bulundurulmalıdır.

Buğday fiyatlarındaki artış kimyasal gübre ve mazot gibi temel girdi fiyatlarının gerisinde kaldığından, buğday üretimi çiftçiye gelir getirmemektedir.

Yüksek girdi maliyetleri nedeniyle kazanç elde edemeyen çiftçi üretimden vazgeçti. Kırsal nüfusu azaldı, 2010 yılında köy nüfusu %23,7 iken, 2017 yılında %7,5 oldu.

3. Buğdaya Yapılan Desteklerin Yetersiz Olması

Sulu tarım alanlarında diğer tarım ürünlerinin karlılık oranının yüksek olmasından dolayı buğday, artık kiraç alanların ürünü ya da münavebe ürünü olarak görülmektedir. Bunun için buğdaya yapılan destekler bölgesel olarak yeterli yağış altında, sulu/ kurak farklılıklar dikkate alınarak arttırılmalıdır. Üretimde yağışa bağlı olarak görülen dalgalanmaları azaltmak için kuru tarımda uygulanması gereken yetiştirme tekniklerine önem verilmeli, sulama imkânlarını arttırmak için yatırımlar hızlandırılmalıdır. Tarımsal desteklerin çiftçilerin üretime başlamadan önce verilmesini sağlayacak bir sistem geliştirilmelidir.

4. İthalata Dayalı Tarım Politikaları Nedeniyle Gümrük Vergilerinin Sıfırlanması

Resmi Gazete'nin 15 Ağustos 2018 tarihli sayısında yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile TMO'ya sıfır gümrük ile 750 bin ton buğday, 700 bin ton arpa, 700 bin ton mısır ve 100 bin ton pirinç ithalat yetkisi verildi. Aynı ürünler için, aynı miktar ve şartlarda 29 Temmuz 2017 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2017/10589 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile benzer yetki verilmişti.

TÜİK verilerine göre 2016 yılında 20.6 milyon ton, 2017 yılında ise 21.5 milyon ton buğday üretti. Aynı yıllarda sırası ile 4.22 milyon ton ve 4.99 milyon ton buğday ithal etti. 2018 yılının ilk yarısında ise 2.9 milyon ton buğday ithalatı gerçekleştirildi.

10.01 GTİP buğday grubunda yer alan ürünlerin bir kısmında gümrük vergisi zaten sıfır olarak uygulanıyordu. Karar ile gümrük vergisi %45 olan buğday çeşitlerinde de gümrük vergisi sıfır oldu.

İthalat söylemleri özellikle ürün hasat sezonlarında piyasaları olumsuz yönde etkilemekte, ürün fiyatlarının düşmesine yol açmakta, çiftçi üretimden soğutmakta hatta üretimden vazgeçmektedir.

5. Nadas Alanlarının Azaltılması

Nadasa bırakılan alanların azaltılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Türkiye'de büyük kısmı İç Anadolu ve geçit bölgelerinde olmak üzere 4,5 milyon hektar civarında nadas alanı

bulunmaktadır. Tarım potansiyelinin önündeki en büyük engel, bu potansiyelin kullanılamıyor olmasıdır.

6. Lisanslı Depoculuğun Geliştirilmesi

Lisanslı depoculuk faaliyetlerinden birçok üretici haberdar değildir ya da yanlış bilgiye sahibidir. Sistemin geliştirilmesi için öncelikli olarak, desteklemelerin yanında sahada tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri etkin olarak yapılmalıdır.

Buğdayda kalite parametrelerine göre alım ve buna bağlı depolama konusunda, hızlı analiz yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesine yönelik araştırma ve çalışmalar yürütülmelidir.

7. Piyasa Düzenleyici Kurumların Aktif Olarak Görev Alması

TMO ve tarım ürünleri piyasasını düzenleyici diğer kurumlar üreticilerin çıkarlarını koruyacak, üretimin devamlılığını sağlayacak şekilde aktif hale getirilmeli, ürün pazarlaması, girdi temini ve işlenmesi konularında faaliyet gösteren kamu kurumları yeniden oluşturulmalıdır. Üreticilerin kooperatif örgütlenmesi teşvik edilmelidir.

İthalatı değil üretimi hedefleyen, küçük ölçekli aile işletmelerini destekleyen tarım politikaları uygulanmalı, sürdürülebilir ve planlı bir tarımsal üretim politikası uygulanmalıdır.